

(171. 4.)

VERSLAG.

Bij het onderzoek van het wetsontwerp in de afdelingen werd van verschillende zijden de opmerking vernomen, dat eenige meerdere toelichting niet ongevallig zoude zijn geweest. Thans bleef ruimte voor verscheidene vragen, welke anders waarschijnlijk achterwege hadden kunnen blijven.

Waar het tegenwoordig ontwerp het noodzakelijk gevolg is van het in werking treden der wet van den 9den Januari 1904, (*Staatsblad* n°. 4), waarbij voor de aanschaffing van nieuw materieel voor de bereden artillerie een eerste termijn werd toegestaan, gaven enkele leden als hunne meening te kennen, dat het ontwerp van laatstbedoelde wet met overhaasting door de Staten-Generaal is behandeld en aangenomen. In stede van op den ingeslagen weg voort te gaan, zouden zij het verkieslijk achten op dat volgens hen overhaast besluit terug te komen. Hiertoe ware te meer aanleiding, omdat ook bij de uitvoering van het besluit niet met de noodige bedachtzaamheid schijnt te zijn te werk gegaan. In verband met het adres van de Rheinische Metallwaaren- und Maschinenfabrik te Dusseldorp, zouden deze leden gaarne volledige inlichtingen ontvangen omtrent het nemen van de proeven en de voorwaarden waaronder die zijn genomen. Zonder iets te willen afdingen op de mededeelingen welke reeds omtrent deze aangelegenheid door den Minister zijn gedaan, sprak men twijfel uit, of niet, indien de weg van aanbesteding ware gevolgd, elders dan bij de firma Fr. KRUPP even goed materieel voor een minderen prijs had kunnen worden verkregen. Wel is waar heeft de Minister er zich op beroepen, dat overal waar het Ehrhardt'sche materieel vergelijkend is onderzocht met het Krupp'sche, aan het laatste de voorkeur is gegeven, maar daartegenover staat, dat, naar de hierbedoelde leden meenden te weten, sommige Nederlandsche artillerie-officieren juist met eerstgenoemd stelsel meer ingenomen zijn en dat in het Deutsche leger de schilden der Dusseldorpsche fabriek worden in gebruik genomen. Ook zou in deze fabriek een kanon in bewerking zijn, dat door een Nederlandsch officier werd uitgevonden; men zou er prijs op stellen te vernemen wat dienaangaande aan de Regeering bekend mocht zijn.

De hier aan het woord zijnde leden zouden het verre verkieslijk achten, dat het aan te schaffen materieel hier te lande werd vervaardigd. Het werd uiterst bedenkelijk geacht dat men in tijd van oorlog van het buitenland afhankelijk zou zijn, en men meende, dat in elk geval de noodige voorziening behoort te worden getroffen om eventueel noodige herstellingen in Nederland te kunnen aanbrengen.

Op grond van een en ander werd gevraagd, of de contracten met de firma Fr. KRUPP reeds zijn afgesloten, of al het geschut en verder materieel reeds is besteld en, zoo ja, wat daarbij omtrent de levering is bepaald.

Vele andere leden waren van oordeel, dat van bovenstaande opmerkingen en vragen de meeste niet in rechtstreeksch verband staan met het tegenwoordig wetsontwerp en dat het niet aangaat thans terug te treden in beschouwingen omtrent een zaak welke door de wet van 9 Januari 1904 (*Staatsblad* n°. 4) reeds is beslist.

Eenige nadere toelichting kwam echter ook dezen leden wenschelijk voor.

Zoo trok het de aandacht, dat voor het loopende jaar f 355 100 minder wordt aangevraagd dan in het vooruitzicht was gesteld (1). De Minister verklaart daaromtrent alleen, dat het hier geldt eene verschuiving van uitgaven van het jaar 1904 naar het jaar 1905, welke zonder invloedrijke wijziging van het vroeger uiteengezette plan van aanmaak en aanschaffing kan plaats hebben, maar deze verzekering werd, met het oog op het onbestemde van de uitdrukking „invloedrijk” vrij vaag geacht.

Volgens de Memorie van Toelichting bij het ontwerp der wet van 9 Januari 1904 (*Staatsblad* n°. 4) moest de verhooging der begrooting voor 1903 strekken voor de aanschaffing van ééne

volledige batterij van zes stukken, welke reeds in de zomermaanden van het loopende jaar als oefeningsbatterij moest kunnen worden gebruikt. De levering van de geheele benodigde hoeveelheid van 204 stukken zou in 1905 moeten zijn afgelopen of althans voorbereid, terwijl in 1906 bepaaldelijk de wijziging van het bestaande en te benutten materieel zou plaats hebben.

Waar in de tegenwoordige aanvraag de kosten voor zestig kanonnen begrepen zijn, zouden dus, wanneer mag worden aangenomen dat die vóór het einde dezes jaars gereed komen, in den loop van 1904 in het geheel 66 kanonnen worden opgeleverd, zoodat alsdan, volgens het oorspronkelijk plan, voor het jaar 1905 nog 138 stukken te leveren overblijven.

Men zou het daarom op prijs stellen te vernemen, of de wijziging in het vroeger uiteengezette plan zich uitstrekt tot den voorgestelden eindtermijn van oplevering, dan wel of die ongewijzigd is gebleven en de verandering dus alleen ten gevolge zal hebben dat hetgeen minder wordt aangevraagd voor 1904 ten laste zal komen van 1905. Mocht dit laatste het geval zijn, dan meende men, met alle waardeering voor 's Ministers ernstig streven: „om geene uitgaven voor behoeften aanhangig te maken welker voorziening nog uitstel kan lijden”, dat het resultaat van dat streven van weinig beteekenis zou zijn.

Gevraagd werd, welke de grondstoffen, half-fabrikaten en werktuigen zullen zijn, welke de Regeering blijkens de Memorie van Toelichting wenschte aan te schaffen om een aanvang te kunnen doen maken met de vervaardiging hier te lande van het daarvoor in aanmerking komende materieel.

Men merkte op, dat bij art. 190^{quater} f 20 000 wordt aangevraagd voor aanschaffing van paardetuig met toebehooren en dat bij art. 190^{septies} nog eens f 52 000 voor gelijk doel wordt uitgetrokken. Eenige toelichting omtrent de redenen welke tot het splitsen van dezen post hebben geleid, scheen niet overbodig, terwijl men ook gaarne zou worden ingelicht of de hiervermelde tuigen uitsluitend moeten dienen voor de bespanningen van de in de Memorie van Toelichting bedoelde zestig kanonnen.

Het vertrouwen werd uitgesproken, dat door de Regeering zal worden gevolg gegeven aan de toezegging, gedaan bij de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot verhooging der begrooting voor 1903, dat van de in het geheel noodig geachte som omstreeks f 1 300 000 zal worden verwerkt in eigen inrichtingen of door de burgerlijke Nederlandsche nijverheid. Sommigen zouden het zelfs toejuichen indien het bedrag dat voor het vaderland behouden blijft de genoemde som kon overschrijden. In elk geval zoude men gaarne door eene nadere toelichting de zekerheid verkrijgen, dat in de voornemens der Regeering, met betrekking tot hetgeen hier te lande zal worden verwerkt, zooals die voorkomen op bladz. 5 der Memorie van Toelichting bij het ontwerp der wet van 9 Januari 1904 (*Staatsblad* n°. 4) geene wijziging is gekomen.

Bij art. 2 van het wetsontwerp wordt voorgesteld de artt. 116 en 117 van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het loopende dienstjaar met respectievelijk f 21 500 en f 10 000 te verminderen. Omtrent deze verminderingen, welke blijkens de Memorie van Toelichting in verband staan met den invloed die door de tegenwoordige aanvraag op den gewonen gang der werkzaamheden bij de artillerie-inrichtingen zal worden uitgeoefend, zou men gaarne nader worden ingelicht, en wel meer in het bijzonder omtrent de vraag, of al dan niet als gevolg van die verminderingen eene verhooging der gelijknamige artikelen op volgende begrootingen is te verwachten.

In het vertrouwen, dat de Regeering bereid zal zijn op de gedane vragen nog vóór de openbare beraadslaging over het voorstel en dus schriftelijk een antwoord te geven, is de Commissie van Rapporteurs van oordeel, dat door de gewisselde stukken en de mededeeling van het bovenstaande, die beraadslaging genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld den 9den Juni 1904.

RÖELL.

VAN IDSINGA.

VAN SASSE VAN YSSELT.

FERF.

VAN DE VELDE.

(1) Vgl. Gedrukte Stukken, Zitting 1903—1904, ss. n°. 3, bladz. 6.

